

УДК 338.432

Чорна Н. П.

Тернопільський національний економічний університет

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто об'єктивну необхідність глобалізаційних процесів в аграрному секторі економіки, вплив членства України в Світовій організації торгівлі на загальний розвиток сільського господарства. Визначено, що інтеграція України з Європейським Союзом прискорить модернізацію економіки. Доведено, що ефективній інтеграції України у світовий економічний простір перешкоджає наявність багатьох проблем. Обґрунтовано, що повноцінна реалізація аграрного потенціалу України неможлива без розширення присутності на зовнішніх ринках, процеси подальшої міжнародної інтеграції відіграють важливу роль із точки зору перспектив розвитку аграрного сектора.

Ключові слова: аграрний сектор, глобалізаційні процеси в економіці, світове господарство, економічна інтеграція, конкуренція.

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки України має достатньо передумов для успішного входження до світового співтовариства: багатий природно-ресурсний та експортний потенціал, значний людський капітал, поступово зростаючу інвестиційну привабливість, збережений уклад сільського життя та багатовікові традиції ведення сільського господарства. Однак на сьогоднішній день наша країна не повністю готова до глобальної інтеграції та міжнародної конкуренції. Проте держава з таким потенціалом не може залишатися ізольованою, тому її пріоритетним завданням має стати наближення вітчизняної економіки до рівня провідних країн світу шляхом активізації інноваційного процесу, підвищення стимулів до праці, покращання інвестиційного клімату, адаптації законодавства до сучасних умов господарювання, всебічної підтримки аграрного бізнесу. Покращати становище нашої держави на світовому ринку можливо тільки завдяки застосуванню ефективної зовнішньоекономічної політики.

У сучасних умовах економічні перетворення в кожній країні повинні узгоджуватися з глобалізаційними процесами у світовій економіці, з їх прогностичними оцінками. Україна має визначити і постійно уточнювати свої місце, перспективу, роль в інтеграційних процесах по відношенню до провідних гравців на міжнародній арені, а тому дослідження глобалізаційних процесів в аграрному секторі економіки є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження конкретних напрямів глобалізації аграрного сектора економіки висвітлені в наукових працях таких вчених-економістів, як: Борщевський В.В. [1], Волченко Н.В. [2], Духневич А.В. [3], Ключко В.М. [10], Кобута І.В. [11], Михасюк І.Р. [12], Олексієнко А.О. [13], Осадча Н.В. [14], Осташко Т.О. [15], Скиба Т.В. [20] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На нашу думку, вивчення специфіки впливу глобалізаційних процесів на розвиток аграрного сектора не можна вважати достатньо дослідженим, адже більшість науковців приділяють увагу правовим, а не економічним аспектам даної проблеми, а також існує певний дисбаланс у дослідженні співпраці з ЄС, СОТ, СНД та на інших не менш важливих стратегічних напрямках.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності глобалізаційних процесів в аграрному секторі економіки України для забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток світової економіки в кожен період історії мав свої характерні риси та особливості. На сучас-

ному етапі розвитку спостерігаються процеси глобалізації та уніфікації в усіх сферах суспільного життя.

Глобалізація – посилення взаємозалежності національних економік, переплетення соціально-економічних процесів, що відбуваються в різних регіонах світу і спонукають фірми до пошуку кращих умов діяльності.

Глобалізаційні процеси виникли завдяки таким чинникам:

1) економіка держави не може повноцінно існувати без зв'язків із міжнародними суб'єктами господарювання;

2) інтеграція в міжнародне середовище є одним із пріоритетних напрямів політики кожної держави;

3) торгівля з іншими державами виникла завдяки нерівномірному розподілу економічних ресурсів.

Економічна інтеграція – це об'єктивний процес розвитку глибоких, стійких взаємозв'язків та поділу праці між національними господарствами, створення міжнародних господарських комплексів у межах держави. Економічна інтеграція – форма інтернаціоналізації господарської діяльності (виробництва), зближення та поглиблення взаємодії національних економік. Вона зумовлена зростом продуктивних сил, підвищенням рівня усупільнення виробництва та науково-технічною революцією [4].

Розв'язання проблем розвитку зовнішньоекономічних зв'язків (ЗЕВ) передбачає участь України в роботі Світової організації торгівлі (СОТ) та інших міжнародних організацій: Європейському Союзу (ЄС), Співдружності Незалежних Держав (СНД), ГУУАМ (Грузія, Україна, Узбекистан Азербайджан і Молдова), Організації Чорноморського Економічного Співробітництва (ЧЕС), діяльності зон вільної торгівлі, прикордонного співробітництва тощо.

Членство України в СОТ визначає засади її зовнішньоторговельної діяльності на основі діючих правил міжнародної торгівлі. Подальше поглиблення економічної інтеграції та співпраці з перспективними партнерами України відбувається через укладання економічно обґрунтованих преференційних чи інтеграційних угод про вільну торгівлю, розвиток договірно-правової бази та реалізацію відповідних програм і планів дій.

Пріоритетним для українського експорту є ринки Європейського Союзу, Співдружності Незалежних Держав та ринки окремих країн, насамперед Російської Федерації. Також необхідно поглибити співпрацю з перспективними ринками Азійського регіону, провідними світовими еконо-

мічними гравцями: США, Китаєм, Індією, Бразилією, Туреччиною, Японією, Південною Кореєю, Канадою та іншими партнерами.

Сьогодні кожна країна намагається віднайти найефективнішу стратегію поліпшення добробуту та якості життя людей, актуальність якої зростає в умовах нестабільності ситуації на світовому ринку, збільшення ризиків у політичній, фінансовій, військовій сферах, складностей у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та залученні іноземних інвестицій. Успішність реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави оцінюється як її громадянами, так і за межами країни.

Аграрний сектор має можливості стати однією з найбільш конкурентоспроможних і перспективних галузей економіки, хоча на теперішньому етапі розвитку даної сфери існують певні труднощі. Одним із важливих завдань України є вдосконалення аграрної політики.

Існують такі проблеми розвитку аграрного сектору економіки України:

1) нерівномірність розвитку різних форм господарювання з одночасним послабленням позицій середніх сільськогосподарських товаровиробників унаслідок створення для різних за розмірами та соціальним навантаженням сільськогосподарських товаровиробників формально однакових, але не рівних умов господарювання;

2) відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських товаровиробників у межах сільських громад, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

3) нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках унаслідок незавершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів;

4) низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

5) наявність ризиків збільшення виробничих витрат унаслідок зростання рівня зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, збільшення вартості невідновлюваних природних ресурсів у структурі собівартості виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції;

6) втрати такої продукції внаслідок недосконалості системи логістики її зберігання та інфраструктури аграрного ринку в цілому;

7) відсутність у сільськогосподарських товаровиробників мотивації до дотримання агроекологічних вимог;

8) обмежена ємність внутрішнього ринку споживання сільськогосподарської продукції, що обумовлена низькою платоспроможністю населення;

9) недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції, складність у виробленні сільськогосподарськими товаровиробниками консолідованої позиції щодо захисту своїх інтересів;

10) непоінформованість значної частини сільськогосподарських товаровиробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі;

11) незавершеність земельної реформи [18].

Варто зазначити, що в аграрному секторі є чимало проблем, які необхідно якнайшвидше вирішувати. Зростання ефективності агробізнесу може бути досягнуте лише за умови створення конкурентного середовища та оптимізації структури сільського господарства. Володіючи потуж-

ним аграрним потенціалом, Україна реалізовує лише його незначну частину. І така ситуація відбувається за великої частки сільськогосподарських угідь та значної частини населення, зайнятого в цій галузі [1].

Негативно впливає на розвиток агробізнесу діюча податкова система, оскільки їй притаманні недосконалість, суперечливість окремих податкових норм, що стримують діяльність підприємців. У загальній системі оподаткування незручності створює необхідність ведення податкового обліку за всіма видами податків, а спрощена система оподаткування під час сплати єдиного податку накладає обмеження в обсягах валового доходу, кількості найманих працівників, номенклатури асортименту товарів та унеможливорює паралельну роботу за спеціальним торговим патентом.

У ринкових умовах для здійснення підприємницької діяльності на селі існує низка факторів, одні з яких виступають у ролі стимулюючих, а інші – стримуючих розвиток сільського підприємництва. Активізація стимулюючих факторів буде сприяти соціально-економічному відродженню сільських територій, фінансовому забезпеченню функціонування соціальних об'єктів, розвитку інфраструктури ринку, посилить підприємницькі ініціативи за рахунок повного використання можливостей сільських територій. Подолання стримуючих факторів потребує формування повноцінного лізингового ринку, створення сільських кредитних спілок, що дасть змогу покращити рівень життя сільського населення шляхом вільного отримання «кредиту в натуральній формі», тобто купівлі техніки, оренди будівель, споруд та землі для ведення підприємництва; реформування кредитних відносин із метою забезпечення сільського населення фінансовими ресурсами; рівного доступу до економічних ресурсів та змін менталітету сільських жителів щодо участі жінок в економічних процесах [20].

Важливим чинником інтеграції у світовий ринок аграрного сектору є конкуренція. Вона є одним із глобалізаційних механізмів та виступає в таких аспектах:

1) конкуренція як освоєння нових технологій, які формуються на глобальному рівні, та загальне їх використання;

2) конкуренція як відкриття нового соціального простору та інновація;

3) конкуренція як інтеграція соціальних груп, професійних корпорацій і консолідація націй у процесі усвідомлення і формування активного ставлення до глобальної невизначеності розвитку суспільства.

Через глобалізаційні процеси конкуренція зазнає значних змін, оскільки знижується роль держави як регулятора та посилюється роль міжнародних інститутів. З одного боку, полегшується доступ до віддалених конкурентів, а з іншого – зростають можливості ухилення від конкуренції. На деякий період характер цих відхилень не завжди має посилювальний характер, унаслідок цього посилюється інноваційна складова, яка є показником конкурентних процесів на світовому ринку [12].

Сільське господарство було найважливішою складовою частиною переговорного процесу в рамках вступу України до СОТ. Основною метою успішного завершення цих переговорів було забезпечення належного рівня підтримки агропромислового комплексу країни та створення умов для конкурентоспроможності вітчизняного

сільськогосподарського виробника після вступу до СОТ. Домовлений рівень державної підтримки сільського господарства, за умов певного реформування механізму надання такої підтримки, передбачає достатні можливості для захисту вітчизняного агропромислового комплексу в умовах членства у СОТ.

Незважаючи на те що Україна вже є повноправним членом СОТ, донині точаться дискусії стосовно наслідків цієї події. Вважаємо, що позитивними наслідками вступу до СОТ для держави та АПК у цілому є:

- 1) більша відкритість ринків країн – членів СОТ, і в результаті покращення іміджу України;
- 2) поліпшення загальної макроекономічної ситуації через упровадження структурних та інституційних реформ і сприяння зростанню реального ВВП;
- 3) розвиток засад ринкової конкуренції за міжнародними стандартами;
- 4) можливість сформувати привабливий інвестиційний клімат, а відтак – збільшити обсяги іноземних інвестицій;
- 5) пожевлення виробництва в експортоорієнтованих галузях, а отже, підвищення економічного зростання і збільшення надходжень до Державного бюджету;
- 6) прискорення структурних реформ в аграрному секторі, збільшення всіх видів інвестицій в аграрний сектор економіки тощо.

Щодо негативних наслідків вступу до СОТ для держави та АПК у цілому, то ними є:

- 1) прискорення темпів зростання безробіття у сільській місцевості;
- 2) український ринок сільськогосподарської продукції став більш відкритим перед імпортом;
- 3) зниження надходження в бюджет від імпорتنих мит;
- 4) посилення неконтрольованої трудової міграції та поширення транзитної міграції;
- 5) необхідні значні фінансові витрати для перегляду внутрішнього законодавства;
- 6) значні витрати на приведення національних стандартів якості та безпечності продовольчої продукції до міжнародних;
- 7) фіксування розміру імпорتنих тарифів на дуже низькому рівні.

Інтеграція в ЄС означає, що Україна прискорить модернізацію економіки. Ця модернізація супроводжуватиметься поступовим прийняттям сучасного регулювання ринку сільськогосподарської продукції та аграрного бізнесу, що збільшить прозорість в економіці. Це, своєю чергою, призведе до зміцнення довіри вітчизняних та іноземних інвесторів і, відповідно, до зростання обсягів інвестицій у країну в цілому.

Переваги інтеграції: доступ до великого внутрішнього ринку ЄС, зростання обсягів інвестицій, удосконалення методів управління та збільшення трансферів для поліпшення інфраструктури – будуть дуже важливими для майбутнього нашої країни.

Попри існуючі виклики головна перевага членства в ЄС у сільськогосподарському секторі – це збільшення доходів аграріїв та підвищення життєвого рівня сільських мешканців. Селянам виділятимуться кошти на облаштування сільських доріг, інфраструктури тощо. З'явиться можливість розвивати на селі й інші галузі господарства, наприклад сільський туризм, різні послуги. Український селянин отримає значно більше можливостей не тільки для процвітання,

але й для перемоги у жорсткій сільськогосподарській конкуренції з іншими виробниками ЄС. Членство в ЄС відкриє можливості залучення інвестицій, розвитку галузей господарства, розширення виробництва, створення високооплачуваних робочих місць.

Що ж стосується негативних очікувань, то на перше місце серед них вийшли побоювання селян щодо зростання трудової міграції з українського села в країни ЄС. Ці негативні очікування є цілком зрозумілими з огляду на розповсюджену вже сьогодні масову «втечу» трудових ресурсів з України, насамперед із західних областей. Окрім того, селяни побоюються, що продукція національного виробника буде витіснятися з внутрішнього ринку більш дешевою імпортною продукцією, а вітчизняне виробництво буде жорстко контролюватися на предмет дотримання певних встановлених обсягів (квот).

Виділяють такі недоліки вступу України до ЄС:

1. Втрата конкурентоспроможності певних галузей, адже окремі вітчизняні виробники можуть виявитися не готовими до жорсткої міжнародної конкуренції. Україна має сьогодні невисокий, за міжнародними критеріями, потенціал конкурентоспроможності. Окрім того, Україна змушена буде піти на певні поступки шляхом зниження діючих ставок ввізного мита на чутливі товари, особливо продукцію сільського господарства і харчової промисловості. Це може призвести до певного зростання імпорту цих товарів і відповідного тиску на вітчизняних товаровиробників [11].

2. Зростання іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, крім зазначених вище позитивних моментів, може мати й суттєві недоліки, оскільки власниками основних засобів виробництва будуть не українські, а іноземні підприємці.

3. Квотування певних видів товарів. Так, наприклад, до негативних наслідків для Польщі, спричинених вступом країни до ЄС, можна віднести квотування ЄС на певні види товарів, що спричинило напруження між Брюсселем та Варшавою стосовно надмірного вилову польськими рибалками риби в Балтійському морі [13].

На сьогодні Україна є членом 12 міжнародних організацій у сфері сільського господарства: Організації ООН з питань продовольства та сільського господарства (ФАО), комітетів ФАО з лісового та рибного господарств, Міжнародної асоціації по контролю якості насіння, Європейської і Середземноморської організації із захисту рослин, Міжнародної організації виноградарства та виноробства, Міжнародної ради по зерну, Міжнародної організації цукру, Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, Організації з рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану (НАФО), Змішаної Комісії з рибальства у водах Дунаю та Комісії по збереженню морських живих ресурсів Антарктики. Крім того, налагоджено співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку, Центральноєвропейською ініціативою, Організацією економічного співробітництва та розвитку, Організацією Чорноморського економічного співробітництва та ін.

Це підтверджує, що Україна бере активну участь у діяльності міжнародних організацій різних рівнів та напрямів, що свідчить про високий рівень відкритості її економіки в цілому й агропромислового комплексу зокрема, а також про бажання нашої країни стати впевненим членом світового співтовариства.

Членство України у Світовій організації торгівлі визначає засади її зовнішньоторговельної діяльності на основі діючих правил міжнародної торгівлі. Подальше поглиблення економічної інтеграції та співпраці з перспективними партнерами України відбувається через укладання з ними економічно обґрунтованих преференційних чи інтеграційних угод про вільну торгівлю, розвиток двосторонньої договірно-правової бази та реалізацію відповідних програм і планів дій.

Водночас ефективній інтеграції України у світовий економічний простір перешкоджає наявність таких проблем:

- відсутність системного підходу до міжнародної інтеграції та співпраці;
- недостатній рівень доступу українських товарів і послуг на зовнішні ринки, їх конкурентоспроможності та низька інвестиційна привабливість української економіки;
- недостатнє використання Україною потенціалу співробітництва з країнами СНД, а також іншими перспективними торговельними партнерами;
- практична відсутність фінансової підтримки учасників зовнішньоекономічної діяльності з боку держави;
- неефективність діалогу між органами влади та суб'єктами господарювання щодо питань міжнародної інтеграції та співпраці.

Розробка комплексної концепції зовнішньоекономічної та торговельної політики України на основі стратегічних пріоритетів розвитку економіки на середньо- та довгострокову перспективу повинна включати такі елементи:

1. Використання механізмів СОТ для просування та захисту економічних інтересів.
2. Укладення угод про вільну торгівлю як інтеграційного, так і преференційного характеру.
3. Створення ЗВТ з ЄС, а також виконання Стратегії економічного розвитку держав – учасниць СНД до 2020 р.
4. Активізація торговельно-економічного співробітництва з перспективними торговельними партнерами (США, Китай, Індія, Бразилія, Японія, Південна Корея, Канада, окремі країни Африки, Південно-Східної Азії та Близького Сходу).
7. Запровадження якісно нової системи стратегічного планування, залучення, ефективного використання та моніторингу технічної допомоги з метою єдиної координації, якісного підвищення її ефективності та прозорості процесу відбору проєктів та їх подальшого супроводу;
9. Здійснення середньо- та довготермінового кредитування приватних сільськогосподарських підприємств та кооперативів із метою розширення їх експортної діяльності та сприяння виходу на зовнішні ринки.

Список літератури:

1. Борщевський В.В. Перспективи становлення ефективного агробізнесу на сільських територіях України / В.В. Борщевський, Х.М. Прутула, В.С. Крупін // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 25–33.
2. Волченко Н.В. Передбачувальні наслідки членства у СОТ для сільськогосподарських товаровиробників України / Н.В. Волченко // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 122–128.
3. Духневич А.В. Сільське господарство в умовах членства України в СОТ / А.В. Духневич // Часопис Академії адвокатури України. – 2011. – № 12. – С. 1–5.
4. Електронна енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
5. Заїка Є. Розвиток аграрних відносин України в умовах членства в СОТ / Є. Заїка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2013-2/doc/3/02.pdf>
6. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 серпня 2004 р. № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
7. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. № 2982-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>

10. Налагодження інституційних та організаційних засад взаємодії (потенційних) українських експортерів сільськогосподарської та харчової продукції з органами державної влади та управління щодо сприяння експорту.

11. Проведення заходів із просування вітчизняної продукції на закордонні ринки на умовах паритетного фінансування таких заходів та за ініціативою аграрних об'єднань.

Для повноцінного входження України до світового господарства потрібна не безконтрольна лібералізація зовнішньої торгівлі, як це було в попередні роки, а регульований із боку держави процес відкриття вітчизняного ринку, доповнений Цілеспрямованою політикою захисту вітчизняних виробників і споживачів та наближення до світових норм і стандартів. Ключове завдання зовнішньоекономічної стратегії – забезпечення відповідно до світових стандартів та критеріїв оптимальних параметрів відкритості української економіки, дотримання яких сприятиме економічній безпеці держави, забезпечуватиме тісніше поєднання внутрішньої та зовнішньої економічної політики.

Висновки. Стратегічні пріоритети розвитку України сьогодні визначаються її активним залученням до політико-економічного простору Європи, де наша країна, зважаючи на наявний потенціал, має відігравати одну з провідних ролей. Сучасний етап розвитку національної економіки, складовою частиною якої є агропродовольчий сектор, характеризується динамічністю міжнародних інтеграційних процесів, що зумовлює необхідність їх дослідження, пошук оптимальних шляхів адаптації виробництва до вимог ЄС та оцінки очікуваних результатів від реалізації передбачуваних дій.

Сільське господарство було найважливішою складовою частиною переговорного процесу в рамках вступу України до СОТ, адже аграрний сектор посідає важливе місце в економіці України: тут виробляється 18% ВВП, створюється 16% валової доданої вартості, у ньому зайнято майже 25% загальної чисельності працюючих в державі.

Україна проводить активну політику економічного співробітництва і розвитку зовнішньоекономічних відносин із більшістю країн світу, бере активну участь у діяльності міжнародних організацій різних рівнів та напрямів. Це свідчить про високий рівень відкритості її економіки в цілому і агропромислового комплексу зокрема, а також про бажання нашої країни стати вагомим членом світового співтовариства. Враховуючи загально-визнаний факт, що повноцінна реалізація аграрного потенціалу України неможлива без розширення присутності на зовнішніх ринках, процеси подальшої міжнародної інтеграції відіграють важливу роль у розвитку аграрного сектора.

8. Кваша К.С. Формування зони вільної торгівлі в інтеграційному процесі України до ЄС / К.С. Кваша // Економіка АПК. – 2009. – № 8. – С. 64–68.
9. Кисіль Я.В. Місце України в міжнародних інтеграційних об'єднаннях / Я.В. Кисіль [Електронний ресурс]. – Режим доступу : s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v6/v6pp.pdf
10. Клочко В.М. Значення вступу України до СОТ для агропромислового комплексу / В.М. Клочко // Економічний простір. – 2009. – № 22. – С. 13–21.
11. Кобута І.В. Аграрна політика підтримки сільського господарства – нові виклики у зв'язку із вступом України до СОТ / І.В. Кобута // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 34–39.
12. Михасюк І. Глобалізація і регіоналізація: місце України / І. Михасюк // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 7–13.
13. Олексієнко А.О. Політика державної підтримки сільського господарства в умовах СОТ / А.О. Олексієнко // Економіка АПК. – 2010. – № 4. – С. 26–30.
14. Осадча Н.В. Характеристика процесу інтеграції України до ЄС / Н. Осадча // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3(25). – С. 17–22.
15. Осташко Т.О. Сільське господарство в умовах СОТ і ЄС / Т.О. Осташко. – К. : Інститут сільського розвитку, 2005. – 70 с.
16. Постанова КМУ від 13.09.2002 р. № 1371 «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1371-2002-%EF>
17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» від 14 серпня 2013 р. № 843-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-p>
18. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року» від 17 жовтня 2013 р. № 806-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p>
19. Розпорядження «Про затвердження плану першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1570-2008-%F0>
20. Скиба Т. Детермінанти розвитку сільського господарства / Т. Скиба // Регіональна економіка. – 2012. – № 2. – С. 55–63.

Чорна Н. П.

Тернопольский национальный экономический университет

ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Резюме

Рассмотрена объективная необходимость глобализационных процессов в аграрном секторе экономики, влияние членства Украины во Всемирной торговой организации на общее развитие сельского хозяйства. Определено, что интеграция Украины с Европейским Союзом ускорит модернизацию экономики. Доказано, что эффективной интеграции Украины в мировое экономическое пространство препятствует наличие многих проблем. Обосновано, что полноценная реализация аграрного потенциала Украины невозможна без расширения присутствия на внешних рынках, процессы дальнейшей международной интеграции играют важную роль с точки зрения перспектив развития аграрного сектора.

Ключевые слова: аграрный сектор, глобализационные процессы в экономике, мировое хозяйство, экономическая интеграция, конкуренция.

Chorna N. P.

Ternopil National Economic University

GLOBALIZATION PROCESSES IN THE AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE'S ECONOMY

Summary

The article focuses on the objective need of globalization processes in the agrarian sector of economy and the influence that Ukraine's membership in the World Trade Organization has on the development of agriculture. It is assumed that the integration between Ukraine and the European Union will accelerate economic modernization. It is proved that the efficient integration of Ukraine into the world economy is hampered by the presence of numerous problems. It is established that the full realization of Ukraine's agricultural growth potential is impossible without further movement towards overseas markets, and that advanced integration processes play a pivotal role for the agrarian sector development.

Key words: agrarian sector, globalization processes in economy, world economy, economic integration, competition.